

A algú li importa què va fallar l'11-M?

La primera fase de la comissió d'investigació sobre els atemptats de l'11 de març al Congrés espanyol ja ha acabat. Al PSOE i al PP no els ha preocupat gaire saber què va fallar per fer possible que, impunement, Al-Qaida cometés a Madrid l'atac més greu de la història d'Europa.

Els paral·lelismes amb la comissió d'investigació de l'11-S als Estats Units són demolidors. Allà s'hi ha estudiat a fons i amb temps i mitjans en què va fallar el servei secret, la CIA, i les forces de seguretat de la primera potència mundial. A la comissió d'investigació espanyola els partits –amb algunes excepcions com les protagonitzades en algunes fases per CiU i ERC– s'han dedicat a empastifar-se l'un a l'altre, sobretot el PSOE i el PP.

Durant el mes que han durat les compareixences, el diari de sessions de la cambra ha quedat ple de frases auto-complaents i endolcides amb l'aparell d'intel·ligència i seguretat de l'estat espanyol. Una i altra vegada alguns portaveus felicitaven ara el cap de la Brigada d'Informació de la Policia, ara el de la Unitat Central Operativa de la Guàrdia Civil i quan no un comissari d'Avilés. Però si als Estats Units els atemptats de l'11-S a Nova York i Washington es van preparar des de l'exterior, els d'Espanya es van preparar des de dins. Concretament, i durant mesos, al barri de Lavapiés i Morata de Tajuña. Els mètodes dels terroristes i els seus coneixements eren rudimentaris, però això no els va impedir preparar i col·locar en trens tretze motxilles bomba perquè esclatessin de forma sincronitzada fent més de cent noranta morts. La policia tampoc no va ser capaç de detectar a Astúries un no gens usual robatori de 200 quilos de goma-2 ECO.

Els policies, i els que eren els seus responsables polítics, es van vanter d'haver de-

tingut els presumptes culpables dels atemptats en setanta-dues hores. Però dels cinc detinguts el dia 13, tres estan ja en llibertat sense càrrecs. Els errors policials en el terreny preventiu van ser sonats. A la comissió d'investigació ha quedat, però, també clara l'única disculpa que pot tenir tot plegat: l'obsessió de l'executiu de José María Aznar per abocar tota l'atenció policial i d'intel·ligència en la lluita contra ETA, descuidant flancs que la política exterior del PP, implicant-se a Afganistan, Iraq o embroncant-se amb el Marroc per Perejil, convertia cada dia en més oberts i perillosos. I és que ni la policia ni el CNI tenien pràcticament traductors d'àrab i la dotació de la Unitat Central d'Informació Exterior (UCIE) de la Policia, dedicada al terrorisme internacional, tenia fins aleshores un caràcter quasi simbòlic.

Però també hi va haver errors després dels atemptats. Es va tardar nou hores a trobar en una furgoneta descoberta a Alcalà i usada pels terroristes uns detonadors que estaven "a la vista", segons va revelar després el servei secret espanyol, i les mateixes a traduir una cinta de casset que cridava a la *jihad* contra els infidels. Es va errar en la primera anàlisi visual dels explosius i es va tardar més de dos mesos a localitzar un cotxe robat que era a la vora de la furgoneta i que s'ha revelat com una pista important. Això sí, les detencions en les dates posteriors als atemptats arribaven en cascada donada la poca preocupació dels terroristes per no deixar rastre i la sensació de ràtzies indiscriminades quallava.

Ángel Acebes, durant una de les seves compareixences públiques poc després dels atemptats. Tot i la seva insistència a negar-ho, sembla clar que va retenir informació per tal de fer veure que la massacre era obra d'ETA i no del terrorisme islàmic.

El que sí que ha preocupat els membres de la comissió d'investigació, com no podia ser d'altra manera, ha estat la gestió política dels atemptats. I ha quedat ben clar que hi va haver mentida d'estat. I amb totes les majúscules que se li vulguin posar. És evident que el Govern del PP, espantat per la repercussió electoral que tindria a tres dies d'unes eleccions un atemptat d'Al-Qaida amb les tropes espanyoles desplegades a l'Iraq, va retenir la informació i va prioritzar davant l'opinió pública la possibilitat de l'autoria d'ETA, que, si bé podia ser creïble l'11-M, ja no ho era ni el 12 ni el 13. La cúpula de la policia i el servei secret, el CNI, van tardar a acceptar la realitat –ho van fer majoritàriament entre el 12 al vespre i el 13 al matí–, però Ángel Acebes no ho va assumir públicament fins la matinada del 14-M. Les hores avançaven i les proves que apuntaven a Al-Qaida no paraven d'arribar mentre que els indicis, mai proves, que apuntaven a ETA mai van passar d'això.

I és que el PP, tot i que l'exministre de l'Interior Ángel Acebes va escapar "viu" de la compareixença, ha perdut bous i esquetlles a la comissió. I ja es veia venir, fins i tot dins el mateix partit. "Nosaltres ja sabíem que Acebes era idiota, però ara muntem una comissió d'investigació perquè se n'assabenti tot Espanya", explicava un exministre del PP abans que la comissió donés el tret de sortida.

Hauran calgut quasi dos-cents morts perquè Espanya comenci a posar-se al dia sobre terrorisme internacional. El ministre de l'Interior, José Antonio Alonso, va anunciar la creació d'un Centre Nacional de Coordinació Antiterrorista i un espectacular reforç amb mitjans humans –sis-cents nous agents– i materials de la UCIE. El CNI es dotarà d'una àmplia plantilla de traductors i experts.

El terrorisme d'Al-Qaida ha arribat a Espanya via Marroc. El Govern de Zapatero n'és conscient i entén –com ho

va fer el del PP en relació amb França i ETA– que la cooperació entre estats és bàsica. Tan important com cara, si més no en les conviccions de l'esquerra espanyola. A banda de gestos simbòlics, com l'enviament conjunt d'una brigada de pacificació mixta a Haití sota comandament de l'ONU, n'hi ha de més significatius, com la retirada de l'aval del Govern espanyol a l'exercici del dret d'autodeterminació del poble sahrauí i l'aposta per passar pàgina al pla Baker.

En tot cas la comissió d'investigació intentarà consensuar les seves conclusions al setembre i, a partir d'aquí, s'albirarà un gran acord plural contra el terrorisme islàmic. Caldrà veure si, ja que no s'ha aprofundit en les causes ni depurat responsabilitats internes, es corregeix a partir d'aquí la poca eficàcia policial i es marca una línia d'actuació coherent al Govern socialista.

Ferran Casas